

Aké práva mám ako obeť trestného činu?

Nikto nie je pripravený na to, že sa stane obeťou trestného činu. Nezáleží na tom, či ide o vreckovú krádež, ťažké ublíženie na zdraví alebo iný trestný čin: Človek po trestnom čine zostane zranený alebo rozrušený a často nevie, čo má robiť. Toto poučenie by vám malo poskytnúť základný prehľad toho, kde môžete v takejto situácii vyhľadať pomoc a aké máte práva.

Kto mi môže pomôcť?

Poradenstvo a pomoc ponúkajú zariadenia pomoci obetiam. Na poradenských miestach pracujú špeciálne vyškolené ženy a muži, ktorí majú veľa skúseností s ľuďmi vo vašej situácii, a ktorí si vás radi vypočujú a pomôžu vám. Podľa závažnosti prípadu vám môžu sprostredkovať aj ďalšiu pomoc, napr. psychologickú alebo terapeutickú.

Prehľad miest, na ktoré sa môžete obrátiť, nájdete tu: www.bmjv.de. Inak vám môže ďalej pomôcť aj každé policajné pracovisko alebo vyhľadávanie v online databáze pre obeť trestných činov (www.odabs.org).

Ako môžem nahlásiť trestný čin a čo sa potom stane?

Ak chcete nahlásiť trestný čin, môžete sa obrátiť na každé policajné pracovisko. Ak podáte trestné oznámenie, nemôžete ho už jednoducho stiahnuť späť, pretože vyšetrovacie úrady (polícia a štátna prokuratúra) musia spravidla stíhať všetky nahlásené trestné činy.

Iba v prípade niektorých menej závažných trestných činov (ako napr. v prípade urážky alebo poškodenia majetku) môže obeť rozhodovať o tom, či sa bude pokračovať v stíhaní trestného činu. Preto sa tieto činy aj nazývajú „vyžiadané prečiny“: Stíhanie trestného činu sa spravidla uskutočňuje iba na žiadosť, čiže iba vtedy, keď si to ako obeť trestného činu výslovne želáte. Túto žiadosť musíte podať do troch mesiacov odvtedy, čo ste sa dozvedeli o čine a spoznali totožnosť páchatela.

Čo robiť, ak neviem po nemecky alebo ak nemecky rozumiem iba veľmi málo?

To nevadí. Ak chcete podať trestné oznámenie, pomôžeme vám. Ak budete vypočutý(-á) ako svedok, máte nárok na prizvanie tlmočníka.

Aké informácie týkajúce sa trestného konania môžem požadovať?

Ak ste sa stali obeťou trestného činu, nie vždy získate informácie o trestnom konaní automaticky. Na polícii musíte najlepšie ihneď uviesť, aké informácie by ste sa chceli dozvedieť. V prípade záujmu máte nárok na nasledujúce informácie:

- Dostanete krátke písomné potvrdenie o podaní trestného oznámenia.
- Budete informovaný(-á) v prípade, keď štátna prokuratúra konanie zastaví, tzn. obžalobu neprednesie pred súd.
- Budete informovaný(-á) o tom, kedy a kde sa koná súdne pojednávanie a aké skutky sú obžalovanej osobe kladené za vinu.
- Bude vám oznámený výsledok súdneho konania, tzn. či došlo k oslobodeniu alebo odsúdeniu, alebo či bolo konanie zastavené.
- Dostanete informácie o tom, či sa obvinená alebo odsúdená osoba nachádza vo väzbe.
- Bude vám oznámené, či bolo odsúdenému zakázané s vami nadviazať kontakt.

Dodatočne môžete v jednotlivých prípadoch požiadať o informácie a kópie zo spisov. V prípade dopravnej nehody to môže predstavovať napr. náčrt z miesta nehody, ktorý budete potrebovať, aby ste mohli požadovať náhradu škody alebo bolestné. Ak nemáte oprávnenie na vedľajšiu žalobu (o vedľajšej žalobe sa dočítate nižšie), musíte žiadosť aj zdôvodniť, čiže vysvetliť, prečo potrebujete tieto informácie zo spisov.

V jednotlivých prípadoch existuje možnosť udelenia výnimky.

Vaša svedecká výpoveď

Ak ste sa stali obeťou trestného činu, ste ako svedok pre konanie veľmi dôležitý(-á). Spravidla svoju výpoveď poskytnete na polícii. V mnohých prípadoch budete neskôr musieť vypovedať aj na súde. Iba vo výnimočných prípadoch, napr. ak ste s obvinenou osobou v manželskom alebo príbuzenskom vzťahu, smiete odmietnuť podať svedectvo, čo znamená, že sa k veci vôbec nemusíte vyjadrovať.

Pri vašom výsluchu však musíte uviesť svoje meno a adresu. Výnimka môže byť udelená v prípade, ak existuje mimoriadne ohrozenie. Môže k tomu dôjsť napr. v prípade, ak sa vám niekto vyhráža násilím, pretože chcete vypovedať. Vtedy svoju súkromnú adresu nemusíte uviesť. Namiesto toho môžete poskytnúť inú adresu, na ktorej vás budeme môcť zastihnúť. Môže to byť napr. adresa zariadenia pomoci obetiam, s ktorou ste v kontakte.

Vypovedať ako svedok je pre vás určite výnimočná situácia, ktorá môže byť veľmi zaťažujúca. Preto si na výsluch môžete niekoho priviesť. Môže to byť príbuzný(-á) alebo priateľ(ka). Táto osoba sa môže zúčastniť výsluchu a byť vylúčená iba vo výnimočných prípadoch. Samozrejme vás môže sprevádzať aj právny zástupca. V mimoriadnych prípadoch vám dokonca na dobu výsluchu môže byť pridelený právnik na náklady štátu. Ak si myslíte, že budete počas výsluchu (pričom je jedno, či ide o výsluch polície, štátnej prokuratúry alebo súdu) takúto podporu potrebovať, spýtajte sa na to ešte pred výsluchom osoby, ktorá výsluch bude viesť!

Ak sa deti alebo mladiství stali obeťou násilného alebo sexuálneho trestného činu, existuje možnosť využitia inštitútu profesionálneho sprievodu a starostlivosti počas celého procesu, tzv. psychosociálneho procesného sprievodcu. V jednotlivých prípadoch môžu takúto starostlivosť vyžadovať a dostať aj dospelé obeť závažných násilných alebo sexuálnych zločinov. Ak súd psychosociálneho procesného sprievodcu schváli, sú jeho služby pre obeť bezplatné. Spýtajte sa na to polície alebo zariadenia na pomoc obetiam. Tieto inštitúcie vám môžu poskytnúť ďalšie informácie. Na internete môžete nájsť množstvo informácií o psychosociálnych procesných sprievodcoch na adrese www.bmjbv.de/opferschutz, konkrétne v rubrike „Psychosociální procesní sprievodcovia“ („Psychosoziale Prozessbegleitung“).

Môžem sa k trestnému procesu pripojiť ako vedľajšia žalujúca strana?

Ak ste sa stali obeťou určitých trestných činov, môžete v procese vystupovať ako vedľajšia žalujúca strana. Medzi ne patrí napr. znásilnenie, sexuálne zneužívanie, pokus o zabitie alebo čin, ktorý viedol k smrti blízkeho príbuzného. V takomto prípade máte mimoriadne práva. Napríklad sa môžete, na rozdiel od iných svedkov, vždy zúčastňovať súdneho pojednávania.

Kto zaplatí môjho právniku?

Ak využijete služby právnej pomoci, môžu vám vzniknúť náklady. Ak bude obvinená osoba odsúdená, musí na seba prebrať náklady na právniku. Avšak nie všetci odsúdení aj reálne dokážu uhradiť náklady. Preto sa môže stať, že budete musieť náklady niesť sami.

V mimoriadnych výnimočných prípadoch môžete na súde požiadať o pridelenie právniku na štátne náklady. Je tomu tak napr. pri závažných násilných a sexuálnych trestných činoch alebo keď v dôsledku trestného činu prídu o život blízki príbuzní, napr. deti, rodičia alebo manžel(ka). V tomto prípade nejde o to, či vlastníte majetok alebo nie.

Aj v iných prípadoch môžete na súde požiadať o finančnú pomoc na právne poradenstvo. Môže tomu tak byť vtedy, ak máte príliš nízky príjem a máte právo sa do procesu zapojiť ako vedľajšia žalujúca strana.

Náhrada škody a bolestné

Utrpeli ste v dôsledku trestného činu škodu alebo si chcete uplatniť nárok na bolestné? Chceli by ste tento nárok uplatniť priamo v trestnom konaní? Spravidla je to možné (tzv. občiansko-právne konanie na uplatnenie nárokov na náhradu škody). Nato však musíte podať žiadosť. Môžete tak urobiť už vtedy, keď podávate trestné oznámenie.

Samozrejme máte aj možnosť uplatniť nároky na náhradu škody alebo bolestné aj v rámci iného konania, tzn. nie v rámci trestno-právneho, ale občiansko-právneho konania. Aj v tomto prípade môžete na súde požiadať o finančnú pomoc na právne poradenstvo v prípade, že máte nízky príjem.

Aké iné práva ešte mám?

Utrpeli ste v dôsledku násilného trestného činu ujmu na zdraví? V takom prípade môžete podľa zákona o odškodnení obetí získať štátnu podporu, napr. ak ide o lekársku a psychoterapeutickú starostlivosť, získanie zdravotníckych pomôcok (napr.

ortopedické pomôcky, invalidný vozík) alebo dôchodkové plnenie (napr. na vyrovnanie straty z príjmu). Skrátenu žiadosť môžete podať už priamo na polícii.

Ak ste obeťou extrémistických alebo teroristických útokov alebo teroristických trestných činov, môžete o finančnú pomoc zažiadať u Spolkového úradu pre spravodlivosť. Tam sa dozviete všetko o predpokladoch a konaní: www.bundesjustizamt.de/ (hľadaný výraz: Härteleistungen/Opferhilfe)

Ako obeť domáceho násillia vám podľa zákona na ochranu pred násillím môžu prislúchať aj ďalšie práva. Napríklad môžete v rodinno-právnom konaní podať žiadosť, aby bolo páchatelovi zakázané s vami nadväzovať kontakt. Súd vám za určitých mimoriadnych okolností môže povoliť, aby ste bydlisko, ktoré ste doteraz spoločne obývali s páchatelom, smeli využívať iba vy. Potrebné žiadosti môžete podať buď písomne na okresnom súde, alebo ich nechať zaprotokolovať priamo na mieste. Pritom vás nemusí zastupovať právny zástupca.

Čo je to urovanie konfliktu medzi páchatelom a obeťou?

Tak sa nazýva proces, ktorý má predovšetkým obeti trestného činu pomôcť pri vyrovnávaní sa s prežitou ujmu. Inak ako v normálnom trestnom konaní sa musí páchatel celkom konkrétne a priamo vysporiadať s tým, aké škody a ujmu na zdraví jeho čin obeti privodil. Môže sa to týkať materiálnych škôd, ktoré obeť trestným činom utrpela, alebo duševnej ujmy, osobných ochorení a činom privodených úzkostných stavov. Urovanie konfliktu medzi páchatelom a obeťou sa však nikdy nevykonáva proti vôli obete a iba vtedy, ak je páchatel skutočne odhodlaný na seba prebrať zodpovednosť za čin. Vo vhodných prípadoch môže urovanie konfliktu medzi páchatelom a obeťou slúžiť na vlastné vnútorné prekonanie konfliktu obete a nastolenie právneho mieru. Preto k tomuto konaniu často nabáda aj štátna prokuratúra alebo polícia. Toto však nie je súčasťou samotného trestného konania a vykonáva sa mimo neho. Na tieto účely existujú špeciálne miesta a zariadenia, ktoré zamestnávajú vyškolených sprostredkovateľov.

Ďalšie informácie o urovnávaní konfliktu medzi páchatelom a obeťou a o zariadeniach, ktoré ich vo vašej blízkosti vykonávajú, nájdete na internete, napr. na stránkach <http://www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter> alebo aj na adrese <http://www.bag-toa.de/>.

Brožúry a ďalšie informačné odkazy

Informácie týkajúce sa ochrany obetí nájdete na domovskej stránke spolkového ministerstva spravodlivosti a ochrany spotrebiteľa (BMJV). Tam nájdete aj odkazy na príslušné internetové stránky jednotlivých spolkových krajín (s upozorneniami na zariadenia na pomoc obetiam v okolí) a odkazy na online databázu pre obeť trestných činov (ODABS): <http://www.bmju.de/opferschutz>

Ďalšie pomocné informácie nájdete v nasledujúcich brožúrach:

- „Príručka pre obeť“
- „Mám svoje práva“
- „Viac ochrany pri domácom násilí“
- *Poradenstvo alebo pomoc s procesnými nákladmi“*
(na adrese www.bmju.de/publikationen)
- „Pomoc pre obeť násilných trestných činov“
www.bmas.de/ (hľadaný výraz: *Pomoc pre obeť násilných trestných činov*)

Objednanie publikácie

Internet: www.bmju.de

Poštou: Publikationsversand der Bundesregierung,

Postfach 48 10 09, 18132 Rostock

Telefón: (030) 18 272 272 1 Fax: (030) 18 10 272 272 1